

In woord en draad

Eerherstel voor Evette Van Den Kerchove

Lieve Evette,

Sommige mensen laten een spoor na dat eeuwen blijft bestaan. Van anderen blijft nauwelijks meer over dan een naam op vergeeld papier.

Jij behoort tot die laatsten.

Evette Van Den Kerchove. Ongeveer vijftig jaar oud. Geboren in Etikhove. Gehuwd met Jean Van Erpe. Wonend in Ellezelles. Meer vertellen de archieven nauwelijks. Geen beroep. Geen kinderen. Geen huis waarvan we weten dat het het jouwe was. Geen woorden die je ooit zelf hebt uitgesproken.

En toch werd jouw naam opgeschreven.

Niet omdat men je wilde herinneren, maar omdat men je wilde veroordelen.

In de herfst van 1610 overspoelde een golf van beschuldigingen de streek. In Ellezelles, maar ook in Flobecq, Lessines, Ath en de omliggende dorpen werden mensen aangeklaagd wegens hekserij. Ongelukken, ziekte, misoogsten en gestorven dieren kregen een menselijke schuldige. Meestal was dat een vrouw. Vaak iemand die kwetsbaar was, arm, ouder werd of eenvoudigweg afweek van wat men normaal vond.

Op 26 oktober 1610 eindigde die angst voor zes vrouwen op dezelfde manier.

Agnès de le Plache.

Martine de le Vigne.

Catherine de le Voye.

Quentine de le Censserye.

Madeleine Lestarquy.

En jij.

Jullie werden gewurgd en daarna verbrand.

Wanneer ik jullie namen zo onder elkaar zie staan, lijken het bijna gewone vrouwen uit een dorp. Echtgenotes. Moeders. Buren. Mensen die elkaar ongetwijfeld kenden. Misschien kwamen jullie elkaar tegen aan de waterput of op het veld. Misschien hebben jullie samen brood gebakken of vlas gesponnen. Misschien ook niet. Dat weten we niet meer. Maar ik vind het een troostende gedachte dat jullie vóór het proces gewoon deel uitmaakten van hetzelfde dagelijkse leven.

Wat me vooral treft, is dat jij zelfs daarna opnieuw dreigde te verdwijnen.

Vandaag spreekt de folklore van Ellezelles meestal over vijf vrouwen die in 1610 werden terechtgesteld. Ook in boeken en op websites ontbreekt jouw naam vaak. Toch vermelden de gerechtelijke archieven zes veroordeelde vrouwen. Jij hoort daarbij.

Waarom je later zo vaak uit de herinnering verdween, weten we niet. Misschien speelde het een rol dat je in Etikhove geboren was en pas later in Ellezelles woonde. Misschien niet. De geschiedenis geeft ons daarop geen antwoord.

Maar ze geeft ons wel jouw naam.

En soms is een naam genoeg om opnieuw te beginnen.

Daarom werd het een Moebius.

Een Moebius heeft geen begin en geen einde. Eén enkele lijn loopt eindeloos verder, zonder ooit los te komen van zichzelf. Toen ik die vorm opnieuw in handen nam, dacht ik aan herinneringen. Ook zij hoeven geen einde te kennen, zolang iemand bereid blijft ze door te geven.

De golvende lijn die over de sjaal slingert, lijkt voortdurend in beweging. Ze doet denken aan oude spiralen, symbolen die al duizenden jaren voorkomen in Europa. Niet omdat ze iets vertellen over jouw proces, maar omdat ze voor mij staan voor bescherming, verbondenheid en de voortdurende kringloop van herinneren.

Tijdens het breien verdwijnen alle losse draden tussen de twee lagen van de Moebius. Je ziet ze niet meer, maar ze blijven het geheel dragen. Dat vind ik een mooi beeld voor de geschiedenis. Zoveel mensen verdwijnen uit het zicht, terwijl ze onlosmakelijk deel blijven uitmaken van het verhaal.

Zo wil ik ook jouw naam bewaren.

Niet als voetnoot.

Niet als de vrouw die soms vergeten wordt.

Maar naast Agnès, Martine, Catherine, Quentine en Madeleine.

Zes vrouwen.

Zes levens.

Zes namen die opnieuw mogen klinken.

Micca